

Katarzyna Andrejuk

PRZEDSIĘBIORCY UKRAIŃSCY W POLSCE

STRUKTURA I SPRAWSTWO
W PROCESIE OSIEDLENIA

Wydawnictwo IFiS PAN
Warszawa 2017

Spis treści

Podziękowania	9
Wstęp	11
1. Struktura i sprawstwo w konceptualizacjach przedsiębiorczości oraz migracji	13
2. Znaczenie kategorii osiedlenia w badaniach migracyjnych	21
3. Struktura pracy	32
Część I. UJĘCIA TEORETYCZNE I METODOLOGICZNE	39
Rozdział I. Kategorie przedsiębiorcy, działalności gospodarczej, samozatrudnienia. Zakreślenie pola badawczego w świetle wieloznaczności pojęć	41
1. Przedsiębiorca i różnorodność podmiotowego sprawstwa z perspektywy historycznej	41
2. Przedsiębiorca, działalność gospodarcza oraz pojęcia pokrewne i bliskoznaczne w polskim porządku prawnym	51
3. Pojęcia używane w pracy	55
Rozdział II. Działalność gospodarcza imigrantów w świetle wybranych badań i koncepcji teoretycznych	58
1. Ujęcia teoretyczne przedsiębiorczości imigrantów – od logiki diaspory do logiki transnarodowości	59
2. Poza przedsiębiorczością imigrantów. Inne ujęcia różnorodności kulturowej w biznesie	80
3. Działalność gospodarcza w polskim kontekście społeczno-kulturowym	85
4. Czego brakuje w dotychczasowych ujęciach teoretycznych? Propozycja koncepcji wielopoziomowych determinant przedsiębiorczości imigranckiej ...	102
Rozdział III. Imigranci ukraińscy w Polsce w kontekście trendów mobilności międzynarodowej z Ukrainy. Przegląd badań	109
1. Migracje międzynarodowe Ukraińców – historia i terażniejszość	109
2. Kształtowanie się wzorów aktywności zarobkowej Ukraińców na polskim rynku pracy	116
3. Przemiany wzorów migracji i aktywności ekonomicznej Ukraińców w Polsce: rola uproszczonego systemu zatrudniania oraz konfliktu rosyjsko-ukraińskiego ...	123
4. Państwo i społeczeństwo wysyłające wobec emigracji Ukraińców	128
5. Podsumowanie	130
Rozdział IV. Metody badawcze	131

Część II. SAMOZATRUDNIENIE A OSIEDLENIE – PERSPEKTYWA MAKROSPÓŁECZNA	141
Rozdział V. Polityczne i prawne uwarunkowania samozatrudnienia Ukraińców w kontekście dostępu migrantów do rynku pracy	143
1. Polityczne strategie wspierania samozatrudnienia cudzoziemców z państw trzecich z perspektywy Unii Europejskiej	144
2. Rozwój polskiej polityki imigracyjnej i jego znaczenie dla regulowania aktywności zarobkowej cudzoziemców	149
3. Cudzoziemcy jako osoby zarządzające w spółkach osobowych lub kapitałowych	152
4. Cudzoziemcy jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	157
5. Zasady zatrudniania cudzoziemców z perspektywy firm imigranckich	164
6. Wpływ prawa o obywatelstwie i dostępności naturalizacji na możliwości prowadzenia działalności gospodarczej	167
7. Podsumowanie	170
Rozdział VI. Procesy samozatrudnienia imigrantów ukraińskich w kontekście tendencji osiedleńczych	174
1. Ukrainizacja migracji osiedleńczych do Polski. Dane urzędowe na temat imigrantów długoterminowych	174
2. Imigranci osiedleńczy z Ukrainy – znaczenie polskiego pochodzenia	183
3. Dynamika rejestracji firm Ukraińców w Polsce	186
4. Branże wybierane przez imigrantów ukraińskich. Jak wpisują się w trendy ogólnopolskie?	192
5. Podsumowanie	194
 CZĘŚĆ III. SAMOZATRUDNIENIE A OSIEDLENIE – PERSPEKTYWA MIKROSPÓŁECZNA	 197
Rozdział VII. Początek projektu migracyjnego. Podmiotowe sprawstwo w obliczu nowych możliwości i ograniczeń	199
1. Przyczyny migracji	200
2. Początkowy etap obecności na rynku pracy	234
3. Podsumowanie	246
Rozdział VIII. Znaczenie refleksyjności dla działań sprawczych: przemiany tożsamości migracyjnej	249
1. Relacje wewnątrz społeczności Ukraińców w Polsce	250
2. Społeczeństwo przyjmujące z perspektywy Ukraińców – postawy wobec imigrantów i różnice kulturowe	259
3. Subiektywne poczucie przynależności narodowej i jego zmiany w czasie	276
4. Doświadczenie naturalizacji i braku naturalizacji	281
5. Podsumowanie	289

Rozdział IX. Typy działalności biznesowej. Zróżnicowanie relacji struktury i sprawstwa w aktywnościach przedsiębiorczych imigrantów	290
1. Działalność gospodarcza jako strategia uzyskania prawa do pobytu w Polsce	292
2. Działalność gospodarcza jako forma narzucona przez <i>quasi</i> -pracodawcę	305
3. Działalność gospodarcza w ramach wolnego zawodu oraz jako dodatkowa aktywność zawodowa	312
4. Działalność gospodarcza jako uwłasnowolnienie i wyjście z drugorzędnego segmentu rynku pracy	317
5. Działalność gospodarcza jako zwielokrotnienie możliwości biznesowych w różnych krajach – perspektywa migracji elit	324
6. Podsumowanie	328
 Rozdział X. Sprawcze przeciwdziałanie marginalizacji na rynku pracy: zasoby transnarodowe jako strategię maksymalizacji zysku	 332
1. Kapitalizowanie kompetencji kulturowych: oferta usług lub towarów „etnicznych”	333
2. Kierowanie oferty do klientów i kontrahentów etnicznych	338
3. Wykorzystanie sieci imigranckich w procesie zatrudniania	347
4. Podsumowanie	359
 Rozdział XI. Definiowanie strukturalnych barier w biznesie i potencjału rozwojowego. Poczucie sprawstwa jako zaleta samozatrudnienia	 362
1. Pozytywne strony prowadzenia działalności gospodarczej	363
2. Międzynarodowe różnice w poziomie korupcji jako główny wyznacznik ocen warunków prowadzenia działalności gospodarczej	370
3. Główne bariery w prowadzeniu działalności gospodarczej	376
4. Przyczyny zawieszania i zamykania biznesów imigranckich	392
5. Plany na przyszłość	396
6. Podsumowanie	399
 Rozdział XII. Zakończenie	 403
 Lista rozmówców	 415
Spis tabel i wykresów	423
Bibliografia	425
Akty prawne polskie.....	449
Orzeczenia sądów i trybunałów RP	450
Akty prawne i dokumenty polityczne UE	450
 Summary. Ukrainian Entrepreneurs in Poland. Structure and Agency in the Settlement Process	 453